

“Upravljanje voda v izrednih razmerah (Water Contingency Management in the Sava River Basin)-WACOM“

- Povzetek -

Ozadje projekta

Največji izziv projekta WACOM je pomanjkanje usklajenega odzivanja v izrednih razmerah v primeru onesnaženja zaradi nesreč ali zaradi poplav na čezmejnih vodotokih v Savskem bazenu. Takšne situacije ogrožajo ljudi, okolje in vse vrste rabe voda v porečju. Potrebno jih je reševati z izboljšanjem zmogljivosti čezmejnega obvladovanja situacij. Projekt WACOM bo omogočil razvoj odzivnih mehanizmov, pri katerih so nekatere komponente sicer že uvedene, kot je npr. Sistem za napovedovanje in opozarjanje pred poplavami v Savskem bazenu, medtem ko odzivna komponenta še vedno manjka.

Pokazalo se je, da je nujno potrebno nadnacionalno kot tudi med-sektorsko sodelovanje med sektorjema upravljanja voda in civilno zaščito, ki jih je treba podpreti z operativnimi odzivnimi okvirji in nabori orodij za hitri odziv, kar bo izvedeno v projektu WACOM. To pa bo privedlo do usklajenih odzivnih ukrepov, izboljšalo pa se bo tudi delovanje vseh vključenih institucij.

S procesom harmonizacije je treba razviti in uskladiti podrobnejše postopke in operativno zbirko orodij, ki se bodo testirali in preverili na pilotnih območjih. Na koncu bo pripravljena strategija, kako naj se ti postopki izvajajo. Na ta način se bodo določile osnove za izboljšanje sodelovanja, ki bodo usklajeno z ostalimi sporazumi in EU procedurami, kot so EU mehanizmi civilne zaščite. Osnova projekta so že sprejeti protokoli, ki se bodo dogradili z inovativno zbirko orodij za izboljšanje sodelovanja in skupnega zavedanja o razmerah, ter tako izboljšujejo pripravljenost in izvajanje čezmejnih odzivnih ukrepov, kar se bo preverjalo z interaktivnim učenjem in pilotnimi aktivnostmi ter na koncu projekta predlagalo v implementacijski strategiji.

Glavni cilj projekta

Glavni cilj projekta je zmanjševanje okoljskih tveganj povezanih z onesnaženjem v primeru nesreč in ob poplavah, predvsem tistimi, ki imajo prekomejni vpliv, z izboljšanjem sodelovanja ključnih akterjev in z razvojem skupnega operativnega sistema za aktiviranje protokolov za obvladovanje nesreč v Savskem bazenu. Poleg zmanjševanja tveganj bo projekt doprinesel k izboljšanje prekomejnega sodelovanja v Savskem bazenu, kar zahteva posebno pozornost, ter izboljšanje povezav med ljudmi, institucijami in državami. Glavni rezultat projekta bo znatna optimizacija vseh uporabljenih virov.

Savski bazen je primer velikega porečja, ki si ga deli več držav. S sodelovanjem na tako pomembnem področju, kot je onesnaženje ob nesrečah ali ob poplavah, bo projekt predstavljal primer za ostala porečja v Donavskem bazenu in tudi drugod. Cilji projekta temeljijo na obstoječi situaciji na področju prekomejnega sodelovanja v zvezi z onesnaženjem ob nesrečah in ob poplavah v Savskem bazenu, ki so definirane z dvostranskimi protokoli o sodelovanju med pristojnimi organi civilne zaščite. Ti protokoli niso specifični za posamezne nesreče in še ne določajo posebnih procedur. Poleg dvostranskih protokolov obstajajo na nivoju Mednarodne komisije za Savski bazen (ISRBC) protokoli v zvezi z obvladovanjem nesreč (o varstvu pred poplavami-2015, o preprečevanju onesnaženja zaradi plovbe-2017 ter protokol o nesrečah-2020). Ti so povezani z delujočimi operativnimi sistemi (SavaGIS, SavaHIS, Sistem za napovedovanje in opozarjanje pred poplavami), ki predstavljajo osnovo projekta. Projekt WACOM bo zagotovil prestop od dvo- in večstranskih protokolov k operativnemu sistemu, aktiviranju

teh protokolov, povečanju učinkovitosti, pri čemer se bo osredotočil na dinamično zavedanje o razmerah, ki si jih delijo vsi deležniki in bodo razviti v prekomejnem in medinstitucionalnem okolju projekta.

Glavni rezultat projekta

Glavni rezultat WACOM projekta je zmanjševanje tveganj, ki jih povzroča onesnaženje zaradi nesreč in zaradi poplav s prekomejnimi vplivi, z jačanjem prekomejnega in medsektorskega sodelovanja med institucijami, posebno še med vladnimi institucijami, ki so dogovorne za upravljanje z vodami in obvladovanjem poplavne ogroženosti ter med civilno zaščito, in sicer z učinkovito pripravo ter odzivom na poplave in onesnaženja v primeru nesreč. Nedavne poplave (2014) v Savskem bazenu ter onesnaženje v primeru nesreče na reki Spreči (2018) so pokazale veliko potrebo za učinkovit odgovor, ki je podprt z prekomejnimi protokoli, ki so bili razviti na nivoju ISRBC. Da bi dosegli pričakovani rezultat, protokoli zahtevajo razvoj detajlnih sporazumov, načrtov, orodij in strategij izvajanja, ki vodijo k izboljššanemu in učinkovitemu odgovoru v primeru naravnih nesreč (poplav) ter nesreč, ki jih povzroči človek (onesnaženja). Komponenta izboljšane zmogljivosti za obvladovanje nesreč je pogosto zanemarjena pri zmanjševanju tveganja, ki vedno poudarja nevarnosti in tveganja.

To bo privedlo do:

- Izboljšanja pripravljenosti in odzivnosti (obvladovanju zmogljivosti) vseh vključenih deležnikov v primeru onesnaženja ter poplav z izboljšano opredelitvijo vlog in razdelitvijo odzivov;
- Krepitev zmogljivosti in nadnacionalni dialog z deležniki, ki opredeljujejo skupno operativno okolje;
- Razvoja integralnih orodij, ki omogočajo učinkovitejšo in zato bolj uspešno prekomejno pripravljenost in odzivnost v primeru katastrof na vodah, zlasti z dvigom splošne ozaveščenosti v dani situaciji;
- Zapolnitev ugotovljenih vrzeli med dvema stebroma, in sicer med institucijami pristojnih za obvladovanje poplav oz. onesnaženja zaradi nesreč - kar doprinese k zapletenosti prekomejnega odgovora v istem bazenu še dodatno zapletenost –, institucijami odgovornimi za upravljanje voda ter institucijami odgovornimi za ukrepanje v primeru katastrof (npr. civilna zaščita), je dodaten izziv, ki bo vključen v projekt.

Projektne partnerji:

Projektne partnerji:

Univerza v Ljubljani (SI), Vodilni partner

Direkcija Republike Slovenije za vode, Hidroelektrarne na spodnji Savi (SI)

Hrvatske vode, Javna ustanova Lučka uprava Slavonski Brod (HR)

ISRBC (Int)

Asocijacija za upravljanje rizicima AZUR, Federalna uprava civilne zaščite, Republička

uprava civilne zaščite Republike Srpske (BA)

Institut za vodoprivredu "Jaroslav Černi" (RS)

Pridruženi strateški partnerji:

Hrvatski državni hidrometeorološki zavod (HR)

ICPDR (Int)

Agencija za vodno področje rijeke Save, Republički hidrometeorološki zavod Republike Srpske, Javno poduzeće Vode Srpske, Luka Brčko (BA)

JVP Srbijavode, Republički hidrometeorološki zavod Srbije, Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Republička direkcija za vode (RS)

Trajanje

julij 2020 - december 2022

Vrednost projekta

1,570,581.00 EUR